

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ
CONSILIUL SECURITĂȚII STATULUI
INSPECTORATUL DE SECURITATE JUDEȚEAN
BISTRITA-NASAUD

STRICȚ SECRET
St.U.0708
Ex.nr. 3

Nr.00 10481 din 4.03.1972

C A T R E

CONSILIUL SECURITĂȚII STATULUI

- Direcția I-a -

Secția "N" și
Tov.Col.TABACARU -

BUCUREȘTI

HORVATH PAL, Din urmărirea informativă a numitului profesor de limba maghiară, director adjunct la liceul "A.Muresanu" din Bistrița, au rezultat tendințe și preocupări că în mod subtil și treptat, în cadrul procesului instructiv-educativ din școală sau sub paravanul unor preocupări culturale artistice, să propage idei și concepții naționaliste șovine maghiare, să cultive și să dezvolte spiritul naționalist maghiar.

Sus-numitul este cunoscut de către organele noastre încă din perioada anilor 1960-1961 când, cu ocazia unificării celor două licee română și maghiară, a manifestat o opoziție categorică și deschisă, având manifestări de natură dușmănoasă. Ca urmare a atitudinii sale au fost întâmpinate o serie de greutăți în realizarea unificării celor două licee.

Documentându-i-se activitatea, a fost luată măsura punerii sale în dezbateră publică în cadrul corpului didactic din liceele menționate.

În anul 1968 sus-numitul a refuzat să publice un articol la ziarul "Ecolul" prin care să-și exprime adeziunea la politica partidului și statului nostru în legătură cu evenimentele din Cehoslovacia.

245

În cursul anului 1971 a pus în scenă și a prezentat diferite spectacole cu piesa de teatru "INVĂȚĂTOAREA" de BRODY SANDOR, scrisă în anul 1908. Din conținutul acestei piese nu se evidențiază suficiente laturi instructiv-educative, anumite aspecte fiind susceptibile unor interpretări tendențioase. Direct și indirect conținutul piesei și modul ei de interpretare trezește în concepția unor elemente ideea menținerii spiritului naționalist maghiar și face apologia supremației religiei catolice. Concludente sînt cîteva replici din conținutul piesei mai sus menționate:

Invățătoarea fiind întrebată de un preot pe ce pămînt trăiește, răspunde: "Eu trăiesc pe acest negru și frumos pămînt maghiar", replică interpretată de soția obiectivului într-un mod care a stîrnit de obicei aplauzele publicului. Tot ea afirmă: "Eu sînt o bună catolică. Ași fi nebună dacă n-ași fi așa, pentru că este cea mai frumoasă religie".

Din conținutul piesei se deduce că acțiunea se petrece într-o localitate din R.S.F. Jugoslavia care în timpul cînd este situată acțiunea, a aparținut Ungariei, iar legat de acest fapt un alt personaj al piesei (Judecătorul) afirmă: "Aici unde naționalitățile, în special sîrbiile cei puternici și bogăți ne înconjoară pe noi, eu trebuie să am grijă de aceea ca supremația maghiară, să zic așa, s-o consolidez".

Aceste replici precum și altele din conținutul piesei au făcut obiectul unor discuții chiar în rîndul cetățenilor de naționalitate maghiară, care își puneau întrebarea cum de numitul HORVATH PAL a avut curajul să pună în scenă o piesă cu un astfel de conținut.

Cu prilejul unor spectacole organizate cu piesa de teatru "Invățătoarea", pe teritoriul județului, s-au organizat petreceri la care în mod obișnuit participa preotul și cadrele didactice din localitate.

Sus-numitul preconizează să extindă astfel de activități în județele Cluj, Covasna, Harghita și în orașul București. În acest scop și-a creat numeroase relații printre personalități de naționalitate maghiară, pe al căror sprijin și protecție contează în realizarea intențiilor sale.

246
JAC

Printre aceștia au apărut cu activități suspecte, numiții:

- BODOR PAL, scriitor și ziarist la "ELORE".
- MADKI ZOLTAN, scriitor și activist la Casa creației din București,
- FÉJER ISTVAN, ziarist la "ELORE"
- BÁTOR ANDOR, din Cluj, ziarist la "ELORE".
- KANYADI SANDOR, poet Cluj.
- GARTALIS IANOS, poet Cluj
- LASZLOFFY ALAN, poet Cluj
- LETAY LAJOS, poet și redactor la revista "NAPSUGAR" Cluj
- BANKER ZOLTAN, recitator-solist la cenaclul literar Cluj, care-l

susțin și i-au promis sprijin urmăritului nostru.

Exploatând acest sprijin, pe care contează, intenționează să-și continue și amplifice activitatea ostilă.

Concomitent, folosind relațiile create prin intermediul unor prezentări elogioase strecurate în presă și la televiziune, privind activitatea desfășurată de elementul urmărit și soția acestuia, se intenționează crearea unei aparențe exagerate privind personalitatea și activitatea numitului HORVATH PAL.

MATHE EVA În perioada 3-5 februarie 1972 numita s-a deplasat în Bistrița cu o echipă de filmare de la televiziune, cu intenția de a filma unele aspecte din piesa "Invățătoarea", în care scop a solicitat de mai multe ori aprobarea organelor de partid. La plecarea sus-numita a dus un memoriu al numitului HORVATH PAL adresat Casei de creație din București, în care solicită aprobarea pentru a prezenta în continuare spectacole cu piesa "Invățătoarea".

CSIRE GABRIELA În prezent, prin intermediul numitei din București, redactor la revista "TANUGYI UISAG" și a altor relații mai sus-menționate se intenționează promovarea numitului HORVATH PAL în funcția de Inspector general în cadrul Ministerului învă-

247

tămăntului, iar a soției sale în postul de redactor la revista "TANUGYI UISAG" sau eventual încadrarea ambilor soți la această revistă în calitate de redactori.

În ultimul timp s-a constatat o activitate vie în această direcție, angajarea sus-numiților fiind în curs de perfectare, atât obiectivul cât și legăturile sale manifestând o insistență deosebită în realizarea scopului propus.

Față de cele de mai sus vă rugăm să întreprindeți măsurile preventive care se impun, pentru a se evita realizarea intențiilor obiectivului.

INSPECTOR ȘEF
Colonel,
DUMITRASCU NECULAI

ADJ. ȘEF SERVICIU
Lt. Col.,
RUSU GRIGORE